

Is er nog toekomst voor onze kinderen?

Gerrit Houtman

Elke week kunt u in de tv-gids van de EO een interview lezen met een bekende tv-persoonlijkheid. Na allerlei interessante vragen over diens persoonlijk leven en zijn/haar kijk op de wereld, eindigt elk interview steevast met de vraag hoe ze de toekomst zien. Opvallend is dat, of de persoon nu in God gelooft of niet, er bijna elke keer in mineur wordt geantwoord. Niet alleen zij, maar de meesten onder ons, maken zich, ondanks dat we het redelijk goed hebben, allemaal ernstig zorgen over later.

Laten we enkele zorgen op een rij zetten.

Het milieu. Broeikaseffect, gat in de ozonlaag, ziektes die het gevolg zijn van het verslechterd milieu. De negatieve gevolgen van de uitbuiting van onze aarde zijn onomkeerbaar. Van dit soort berichten word je niet echt vrolijk en ze versterken het gevoel van onmacht, omdat je het gevoel hebt dat je er als individu totaal geen vat op hebt.

De onveiligheid. Of het nu gaat om de criminaliteit in onze eigen buurt of het terrorisme wereldwijd. We voelen ons bedreigd en hebben er geen vat op. Zeventig procent van de mensen tussen de 26 en 35 durven hun kind niet op straat te laten spelen en meer dan de helft van de ouderen tussen de 55 en 65 jaar durft 's avonds de deur niet meer open te doen als er gebeld wordt.

Privacy. Door de technocratische maatschappij waarin alles wat mogelijk is ook moet, wordt de menselijke vrijheid en zijn recht op privacy wel heel erg klein (zie de Knack van 13 april 2005). Dat is ook een beetje een paradox. Aan de ene kant zien we het individu met al zijn rechten en mogelijkheden en aan de ander kant tegelijk de maatschappij die zich binnendringt in de meest intieme details van een mensenleven. Het is nu al zo dat veel van onze handelingen via het gebruik van onze bankkaart (andere toegangskaarten) en computer in kaart gebracht kunnen worden en zo een profiel van uw persoon geschetst wordt zonder dat u daar enige inbreng in heeft. Zal binnenkort in ieder mens een chip geplant worden, niet alleen om allerlei gegevens over identiteit en gezondheid gemakkelijker te controleren, maar tegelijk om al zijn handelen te kunnen volgen in naam van de veiligheid? Zaken waar nu al mee geëxperimenteerd wordt, maar misschien eens het enige middel om te kunnen participeren in onze samenleving?

Secularisering. In de Europese grondwet staat geen verwijzing naar het christendom als belangrijke basis en inspiratiebron van onze cultuur. De maatschappij keert zich steeds meer af van christelijke waarden en normen. De kerken staan bij maatschappelijke kwesties steeds meer aan de zijlijn. Hoe kun je als christenouder optornen tegen de invloed die je kind vanuit school, vriendenkring en media ontvangt?

Toch blijven we hopen

Toch zou ik graag een andere hoopvolle toon willen zetten. Niet alleen omdat er gelukkig ook nog vele hoopvolle dingen over deze wereld te zeggen zijn, maar vooral omdat we niet anders kunnen. Het feit dat we bestaan en telkens keuzes maken en dingen doen die gevolgen hebben in de nabije of verre toekomst, maakt dat we handelen met hoop. We hopen dat het morgen anders en beter zal gaan, we hopen diep in ons hart dat de wereld veiliger zal worden, dat het klimaat zich kan herstellen en er

inspanningen gedaan worden om tot een beter en gezonder leefmilieu te komen. Want zonder hoop kunnen we niet leven.

Meer dan dat: we zijn het de komende generatie verplicht. Of het nu onze eigen kinderen zijn of de jongere generatie in het algemeen, we zijn verplicht om ze een concept van hoop en vertrouwen mee te geven.

Het zou misdadig zijn als we zeggen: we hebben jullie gewild en naar jullie uitgekeken, jullie moeten verder het leven in, maar we zien voor jullie geen hoopvol perspectief.

Zelfs de oordeelsprofeten in het oude testament die een zeer somber wereldbeeld neerzetten gaven de gelovigen een kaart mee hoe ze in de wereld een weg konden vinden en gaven hen beloften waarnaar ze uit konden kijken.

De angstcultuur

Ik las deze week in de Knack/Weekend een artikel over de angstcultuur. De media kweken vanuit de behoefte aan sensatie een cultuur van angst. Bijvoorbeeld door onheilspellende berichten over milieu, economie of over onze gezondheid. Ik denk dat het vele aantal medische programma's op tv daarop inspelen. Onze gezondheid is een van de belangrijkste zaken die ons vandaag zekerheid moet verschaffen. Een zekerheid die een gezond lichaam alleen nooit kan bewerkstelligen. Omdat de behoefte aan zekerheid ook te maken heeft met geestelijke rust en vertrouwen in hogere waarden. Deze angstcultuur voorziet ook in een behoefte bij de mensen zelf, gezien het grote aanbod thrillers en adembenemende actiefilms op tv. Dan zwijg ik nog maar even over horror. Angst maakt echter dat mensen zoveel mogelijk risico's willen vermijden en zichzelf in een spiraal van angst brengen. Immers elk negatief nieuwsitem is een bevestiging van waar men al bang voor was.

De taak van de kerk

Maar het meest frappante in het artikel was de eindvraag

'Wie of wat geeft de burger weer vertrouwen?'

Een vraag die de schrijfster waarschijnlijk aan de journalisten en politici richtte.

Maar met nog meer stelligheid zou ik deze tot alle christenen willen richten: zijn wij een generatie die de volgende generatie hoop en vertrouwen geeft? Geven wij onze kinderen weer een realistisch plaatje van de werkelijkheid en de toekomst mee, maar tegelijk ook hoop en perspectief? Durven wij het aan om concreet over de toekomst na te denken en te speuren naar tekens van een weg in de jungle? Nemen wij de moed om een ontwerp te bedenken wat de jongeren een houvast kan bieden? Bij de dood van de vorige paus en de intrede van de nieuwe paus waren er drie miljoen voornamelijk jonge gelovigen aanwezig in Rome. Niet als bevestiging van de standpunten die er worden verkondigd, maar vooral omdat men er houvast en geborgenheid zoekt. Laten we onze taak opnemen en voor de mensen om ons heen levende bronnen van hoop zijn.

Veel christenen gaan echter mee in het doemdenken en exploiteren de angstcultuur van vandaag (denk maar aan de eindtijd literatuur die goed verkoopt tegenwoordig).

Wie geeft er echter een hoopvolle boodschap die mensen helpt om vandaag in deze wereld te leven en te werken en vooral om volle verantwoording te dragen?

Ik denk aan de profeet Jeremia die het lef had om tegen de verwachtingen in een praktisch en realistische verhaal aan de ballingen in Babel mee te geven.

'Bouw huizen en ga daarin wonen, leg tuinen aan en eet van de opbrengst, ga huwelijken aan en verwek zonen en dochters, zoek vrouwen voor je zonen en huw je dochters uit, zodat zij zonen en dochters baren. Jullie moeten in aantal toenemen, niet afnemen. Bid tot de Heer voor de stad

waarheen Ik jullie weggevoerd heb en zet je in voor haar bloei. Want de bloei van de stad is ook jullie bloei....’.

‘... Mijn plan met jullie staat vast - spreekt de Heer. Ik heb jullie geluk voor ogen, niet jullie ongeluk: Ik zal je een hoopvolle toekomst geven. Jer. 29:4-7,11

Deze beloften hielpen de ballingen om zich te oriënteren in de totaal nieuwe situatie waarin zij terecht waren gekomen. Ze hielpen hen om aan de ene kant hun geloof ernstig te nemen en opnieuw vorm te geven, maar ook dit te volbrengen in een bestaanswijze die goed voor hen en hun familie was.

Godsdienst moet de mensen aan de ene kant troost en bemoediging bieden. Ik denk hierbij aan de geborgenheid die mensen kunnen ervaren in een christelijke gemeenschap, vooral als deze zich verbindt met de kerk van alle eeuwen en de wezenlijke inhoud van het geloof, die voor alle tijden geldt, weet over te dragen aan de volgende generatie. Dat betekent dat je moet durven selecteren en de belangrijkste zaken voorop moet kunnen stellen.

Aan de andere kant moet godsdienst ook mensen uitdagen. Uitdagen om verantwoordelijkheid te nemen in maatschappelijke en politieke posities. Niet omdat de wereld zo geschikt is, maar omdat deze wereld ons en onze boodschap nodig heeft. We zijn geroepen om vorm te geven aan betere structuren, evenwichtiger verdeling van rijkdom en zorg, rechtvaardigheid in de rechtspraak en onderlinge afspraken. Kortom zoals Jeremia en later ook Paulus beklemtoonde: in het heil van de stad of overheid ligt ook ons heil. Najagen naar goede vooruitgang voor de maatschappij is ook goed voor onze vooruitgang. Veel christenen hebben de neiging om zich uit deze wereld terug te trekken omdat men geen controle en invloed meer ziet. Onze opdracht is echter om deze wereld te bezitten, toe te eigenen en mee te helpen aan een wereld die gericht is op de eeuwige waarden van God.

Gebruikte literatuur:

- Hoezo, privacy? Knack 13 april 2005
- De Vlamingen zijn bang. Weekend Knack 18 mei 2005